

„Sok nagy vágyam van, de mindig kis lépést lépek”

Nguyen Phuong Thaonak hívnak engem. 1968. február 10-én születtem, Vietnamból érkeztem ide, Magyarországra '85 áprilisában. A váci textilüzemben helyeztek el, ahol korom miatt, tizenhét éves voltam, csak külön írásbeli nyilatkozattal tudtam elérni, hogy engedjenek három műszakban dolgozni. Nagyon szegény családból származom. Szüleim tanárok, apukám korán meghalt, amikor még csak tizenkét éves voltam. Őt testvérem van a családban. Úgy döntöttem, kockáztatok, idejövök, megpróbálok pénzt keresni, hogy segítsék anyukámnak meg testvéreimnek.

Annak idején nemrégén lett vége a háborúnak, és Vietnamban 1985-ben még nagyon nehéz volt az élet. A városomban magyarok építettek egy szövőgyárat, azért válogattak ide huszonöt lányt, hogy dolgozzunk a váci szövőgyárban. Három évig dolgoztam ott. 1988 januárjában férjhez mentem Lukács Zoltánhoz, majd '89 februárjában megszületett a fiam, Lukács DucMinh Zoltán, aki most másodéves közgazdászhallgató. Huszonhat éve élek itt, Magyarországon, nagyon sokat dolgoztam, hogy elérjem a célomat a mai napig. Tizenhárom évig kint az utcán, hidegben árultam. Nappal egész nap piacoztam, este meg étterembe jártam, tányérokat mosogatni, hogy tudjak önállóan élni, és mellette még tudjak a vietnami nagy családomnak segíteni. 1993-ban, egész véletlenül, egy lengyel férfi jött hozzám, és ajánlott nekem egy terméket, a La Festa Cappuccino-t, hogy vezessem be Magyarországon. Azt én vezettem be Magyarországon, még abban az évben. Sok nehézség és szenvedés és szorgalom árán elértem, hogy két év múltán ez a termék nagyon jól menjen a magyar piacon. Máig megrendülten gondolok vissza 1997 januárra, februárra, amikor gyakran volt mínusz huszonkét-huszonhárom fok. Nagyon hálás vagyok a magyar barátaimnak, akik annak idején mindig mellettem voltak, mikor nehéz helyzetbe kerültem, mindig sok segítséget kaptam tőlük. Mindig megköszöntem Magyarországnak, hogy itt lakhatom, itt dolgozhatom, és azon gondolkodtam: ha lesz lehetőségem, fogok építeni egy vietnami kultúrházat. Az ötlet megvolt, csak össze kellett gyűjteni a pénzt. De 2006-ban már megvettem ezt a helyet, ahol most ülni tetszik. Én terveztem ezt a házat, a kertet, kívül-belül mindent a szívemből rajzoltam, és teljesült. A megnyitó napján a nagykövet is itt volt, a polgármester is itt volt, megköszönték, és mondták, hogy nagyon szép dolgok teljesültek itt.

Az a célom, hogy magyar barátaim ismerkedjenek a vietnami kultúrával, mert akárkivel beszélek, mindenki csak a háborúra emlékszik, mást nem tud Vietnamból, pedig Vietnam csodaszép, nagyon szép ország. Először csak egy kis teázóra gondoltam, ahová jönnek beszélgetni, tévézni, ismerkedni, utána eszembe jutott, hogy az étel, az is kultúra. Bővítettem, és az itteni hatóság nagyon segített, nagyon sokban segítettek. Megmondtam, hogy ez az én vágyam, hogy itt a vietnamiak beszélgetnek a magyarokkal, jobban

megismerjük egymást, nagyon szeretném összehozni, közelebb hozni egymáshoz a két népet. Ez teljesült. Nagyon szerencsés, hogy most már harmadik éve napról napra nagyon sok program van. Itt jön össze a Magyar–Vietnami Baráti Társaság, itt szoktunk találkozni. Nagyon sok magyar, aki Vietnamban volt a háború után mint katona, és keresi a régi érzéseket, gyakran jár ide. Itt, ezen a helyen is sok ünnepséget rendeztünk, vietnami ünnepséget. Például most nemrég ünnepeltük, hogy Hanoi ezeréves lett. Nagyon szép ünnep volt.

1999-ben megkaptam a magyar állampolgárságot, itt, ebben a kerületben. Szabó Lajos polgármester adta át nekem. Amikor annak idején idejöttem, nem gondoltam, hogy itt maradok. Ahogy mondtam a beszélgetésünk elején, szegény családból származok, azért jöttem ide, hogy keressek egy kis pénzt, és utána hazamenjek. Most a szívemben Magyarország olyan, mintha második hazám lenne. Megépült ez a vietnami kultúrház, Magyarország iránti hálámból pedig 2008-ban meghívtam tíz vietnami kereskedőt. Elmondtam nekik, hogy mi a következő vágyam. Azt mondtam: szoktunk vietnami rászorultaknak segíteni, de itt Magyarországon is vannak nagyon szegények, és azoknak is kellene segíteni. És abban az évben, 2008-ban a tíz honfitársammal együtt megalapítottuk az Együtt Mindenkiért Magyarországon élő vietnamiak karitatív egyesületét, az EMVE egyesületet. Amit most már nagyon sok magyar, nagyon sok szegény magyar is ismer. Ajándékot viszek Budapesten sok kerületben a szegény gyerekeknek, az árva gyerekeknek, mozgássérült gyerekeknek, idősothonokba látogatunk. Most már nemcsak Budapesten, hanem szegény városokba is, falukba is mentünk, például most voltunk Abaújszolnokon, árvízi segílyt vittünk egy nagy kocsival, élelmiszert, ruhát, csokoládét ajándékoztunk. A vörösiszap-katasztrófa sújtotta embereknek is gyűjtöttünk, és átutaltunk pénzt az EMVE egyesületből. Meg lehet nézni a honlapon: www.emveegyesulet.com. Ez a kettő dolog, amit tettem idáig.

És még többet szeretnék tenni, hogy szép legyen az élet itten. Mert én csak jókat kaptam, nagyon sok jót kaptam, és persze aki segít nekem, az nyilvánosan nem várja, hogy visszakapja, ezért úgy érzem, hogy nekem tovább kell adnom. Huszonhat éve van egy édesség-nagykereskedés, abból élünk, jelenleg tíz alkalmazottam van, nyolc magyar, két vietnami. Igyekszem segíteni azoknak, akiknek nincs állásuk. Nekem nagyon sok kapcsolatom van és próbálok munkát keresni a rászorulóknak. Én tudom, hogy nagyon soknak nincsen munkája. Egyébként azokat az embereket, akik itt dolgoznak nálunk, a kollégákat úgy kezelem, mint a családban, igen. Mert én tudom, mi az a fáradtság, mi az a szegénység, átmentem ezeken az érzéseken, ezért nagyon megértem a szegényeket. Kutatom, hol a legtöbb szegény ember. Tegnap meg ma egész nap beteg voltam otthon, de az interneten dolgoztam, meg leveleztem.

Vietnamban nagyon jó volt az élet, mikor apukám még élt. Öt lánytestvérem van, és nagyon boldogan éltünk, nagyon jó tanulók voltunk. Én példás meg kitűnő tanuló voltam, de amikor meghalt apukám, teljesen más világba kerültem. És nagyon sajnáltam anyukámat, így inkább abba hagytam az iskolát, hogy anyukámnak legyen ereje a hűgaimat tovább nevelni. A császári királyvárosból származom, Huéból, ami most is része

a világörökségnek Vietnamban. Imádom a városomat, a szívem odahúz. Ez a kultúrház, ahol most ülünk, a királyi palota alakjára van építve. Nem láttad, mert már sötétben jöttél be, de nappal lehet látni a formáját. Akik már voltak a városomban, rögtön tudják, hogy ez az.

Kétévente el szoktam vinni magyar barátaimat Vietnamba, csapatban. Elviszem őket északtól délig, megmutatom a legszebb helyeket. Amit befektettem ide, a pénz, az idő, az nem térül meg, de jönnek az emberek, jön az öröme az embereknek, és ez az én dolgom, az én célom. Van egy édesség-nagykereskedésem, azzal nagyon sok a munka. Hát, mondjuk, most már meg van építve, ki van építve az a lánc, megvan, csak csinálni kell, de nagyon nehéz. Nincs messze innen, háromszáz méter. Háromszáz méterre ide dolgozom, háromszáz méterre ide lakom. Azért tettem ebbe a területbe, mert nagyon hálás vagyok. Én nemcsak itten segítek, hazamegyek Vietnamba, és első nap pihenek, a második nap már körbemegyek, meglátogatom azokat, akik a gyermekkoromban, amikor ott laktam, segítettek, mikor szegények voltunk. Mondjuk, annak, aki egy kiló rizst adott kölcsön vagy egy kiló sót, a mai napig hálás vagyok. Megpróbálom visszaadni. Nemcsak itt, hanem ott nálunk is történik katasztrófa. A városomban minden évben van árvíz. Most is nemrég nagyon sok ember meghalt. Ilyenkor is szoktam küldeni, segíteni az otthoniaknak is, az embereknek is. Az EMVE nevében minden vietnaminak, minden kereskedőnek küldtem levelet: ha van olyan terméke, amit nem tud már eladni, de nem dobja ki, mert lehet még használni, akkor azzal támogasson, én elviszem a helyszínre, és megkapja, aki nagyon szegény. Mondjuk, nekem csokoládém is van az édesség-nagykerből, és van olyan termék, hogy három hónap múlva le fog járni, akkor időre viszem valahová. Az ilyen lehetőséget kihasználjuk, senkinek sincs kára, de meg tudjuk segíteni a nehéz helyzetű embereket. Én ezt nagyon fontos dolognak gondolom, és nagyon szerencsés, hogy a Magyarországon élő vietnamiak drukkolnak, és nagyon támogatják az ötletet.

Szóval szeretnék egy kicsit szebb képet festeni, hogy a magyarok lássák: mi külföldiek vagyunk, itt élünk Magyarországon, de nekünk is van lelkünk, szeretjük és segítjük, aki nehezen él. Mert van, aki ilyet csinál, van, aki olyat csinál. Van, aki jót, van, aki rosszat. Néha azt lehet látni, hogy a kábítószer meg a vietnamiak... De ne legyen általánosítás, lássák mellette a szebb dolgokat is. Hát, mondjuk, mi külföldiek vagyunk, és nagyon nehéz külföldön élni. Mostanában elég sűrűn találkoztam magyarokkal, fiatalokkal. Jön hozzám az egyik, és azt mondja: „Vera, megyek Németországba, megyek Angliába.” És én mindig mondom, hogy ne menjen, mert rossz érzés külföldön élni. „Ti nem tudjátok, milyen érzés. Nagyon rossz.” Nekem jelenleg nagyon honvágyam van, csak az a baj, hogy csak egy testem és két kezem van. A gyerekem húz ide, a másik kezemet meg anyukám húzza. Szóval nem tudom, hogy merre menjek, olyan helyzetben vagyok most. Ha hazamegyek Vietnamba, akkor a fiam itt marad, és abba nem tudok belenyugodni, ha meg itt maradok, az anyukámra nagyon gondolok. Szóval én lelkiismeretes ember vagyok. Más ember ilyenkor már úgy van, hogy elért mindent, lehet végre szórakozni, pihenni, de nem, én mindig gondolkodom, hogy mit kell csinálni, hogy jobb legyen. Mit kell csinálni?

Megérkeztünk ide, Magyarországra, és egy szállodába, egy ilyen munkásszállodába kerültünk. Az összvagyonom két ruha, két régi ruha volt, meg egy Citizen óra, amit a nagybácsikámtól kaptam, hogy legyen nálam vagyon, hogyha valami gond van, el lehet adni. Na, ez volt minden vagyonom, amikor idejöttem. A fizetésem, mondjuk, 6700 forint volt, a nagyobb részét mindig hazaküldtem. Mindig tojást ettünk, mert az a legolcsóbb, tojást meg csirkehátat, ilyesmit. Szóval nehéz volt itt, idegen helyen a kezdet. Én nagyon igyekeztem tanulni, először magyar nyelven, hogy tudjak beszélgetni a barátaimmal. Azt mondtam magamnak: hogyha itt akarok dolgozni, akkor mindenféleképpen beszélgetni kell, nyelveket tanulni. Hát sok nagy vágyam van, de mindig kis lépést lépek.

Na, szóval csapattal jöttünk, volt vezetőség, volt tolmács, a munkavállalói engedélyt meg a többi ilyesmit a vezetőségek intézték. Minekünk nem kellett semmit intézni, mert eleve munkavállalási engedéllyel jöttünk, nem úgy, mint sokan mások, mindenfelől, látogatóba, vagy mint turista. A gyár után bekerültem egy kis büfébe, és ott dolgoztam. A Nyugatiban, lent van egy automatakezelő. A vonatpénztárral szemben vannak az automata gépek, ott lent dolgoztam a büfében. Mindig volt munkahelyem, könnyű volt tartózkodást hosszabbítani. A volt főnökömmel intéztem, aki pont a sógorom, a férjem sógora. Én nagyon sok segítséget kaptam, nem anyagilag, hanem szeretetet. Nagy szeretetet kaptam anyósoméktől, engem tényleg saját gyerekként kezeltek. Lehet, hogy szerencsém van, de Magyarországon nekem csak jó kapcsolataim vannak – nem volt még panaszom... Igaz, van egy történetem. Nem tudom, elmeséljem-e. Na jó, elmesélem.

A piacon dolgoztam, nekem nem volt gond a papírjaimmal, rendben voltak. De ott sok vietnaminak nincsenek rendben a papírjai. A XV. kerületi bolhapiacra dolgoztam először, és mindig jöttek a rendőrök, mindig jöttek, és akinek nem voltak papírjai, azok nagyon féltek. Rögtön hívtak, hogy tolmácsoljak, meg ilyesmi. Sok fájdalmat láttam a saját szememmel, és mindig azt gondoltam: jaj, ha én lennék valaki magyar, akkor mindenkinek hosszabbítanám, mert láttam olyan vietnaminat, aki beugrott a szekrénybe, amikor jött be a rendőr ellenőrzésre. Nekem ilyenkor megszakadt a szívem. Volt egyszer, hogy segítettem egy hölgynek, aki szintén ott dolgozott a piacon. Én egy másik helyen ültem, és jött a rendőri ellenőrzés, és ő rögtön hívott, hogy segítsek. Odamentem segíteni, és mondtam, hogy jó napot kívánok, egy kicsit jobban tudok magyarul, segíték a hölgynek, mert a hölgy meg nem tud magyarul, és ott akkor a rendőr azt mondta, hogy akkor mutassa a papírokat. Míg velem beszélt, addig az a hölgy elfutott. Én sem tudtam, hogy így lesz, elfutott, a rendőr meg nem tudott utána futni, mert a piacon úgyse találta volna. Hanem hozzám fordult, kérte az én papírjaimat. Onnan jöttem ide, mondom, ott a szekrényem, mondom, ott van szemben a szekrényem, hozom. És csak egy lépést léptem tőle, ő meg úgy vert engem fejbe a gumibottal, hogy rögtön elájultam, lefeküdtem a földön. Ez a legrosszabb emlék. Nem akartam emlékezni, mert mondtam, hogy csak jó emlékem van nekem a magyarokkal, ezenkívül nincs semmi rossz, csak az az egy. De ez is tévedés volt, ő azt hitte, hogy nincsen papírom, és el akartam futni. Elájultam a földön, és a férjem nagyon nagy ügyet csinált belőle. A piacon engem sok magyar nagyon szeretett, és mellettem állt. Hívtak mentőt, be kellett feküdni a kórházba, nyolc nap után gyógyultam. Nagyon nagy volt a fejem, nagyon nagy, és elájultam. Nem vagyok olyan erős, az

a nagydarab rendőr leütött engem a gumibottal, hát rögtön lefeküdtem a földön. Nyolc napig feküdtem, utána magyar barátaim a piacon azt mondták, fel kell jelenteni. Följelentettem, és a rendőr nagyon kikapott. Én a bíróságon a rendőrnek a szemébe mondtam, hogy azért jelentettem fel, mert nem számít, hogy rendőrruha van rajta, akkor se lehet akárkivel akármit csinálni. Ha nem volna papirom, akkor bármikor megvert volna, nem tudtam volna feljelenteni. Mivel volt papirom, fel tudtam jelenteni. És azért jelentettem föl, hogy odaszóljak a rendőrnek: Ne csinálj ilyen dolgokat! Nem az a vágyam, nem azért megyek bíróságra, hogy veszítse el a munkahelyét, állását, vagy hogy a fizetése lejjebb menjen, ezt nem kívántam ott a bíróság előtt. Csak annyit szeretnék mondani, hogy a többi rendőr is lássa: intézkedni, jó, legyen, de nem lehet akármit csinálni. Ezt mondtam röviden a bíróságon. Sajnáltam azt a két rendőrt, de hát csak azért tudtam sajnálni, mert éltem, de ha meghaltam volna, akkor ki sajnált volna engem? Pedig akkor már gyerekem is volt, megvolt a fiam. Na, ez az egy rossz dolog volt. Nagyon sokszor szeretném elfelejtetni, de nem tudom.

Na, visszatérve a kezdetekhez, mint mondtam, nem gondoltam itt maradni. Mikor aztán úgy döntöttem, hogy maradok, anyukám nagyon sírt, a nagykövetet is megkereste, hogy „tessék hazaküldeni a lányomat”. Mindent megpróbált, hogy ne tudjak itt maradni. Nagyon sírt. Mivel anya vagyok, tudom, milyen az anya lelke. Én nem bírnám, hogy a fiam elmenjen tőlem, biztos, hogy nem bírnám. Megértem az anyukámat, tudom, milyen fájdalmat okoztam neki, hogy itt maradtam. Hogy csak annyit mondtam: „Nem tudom, nem ígérek semmit, nem tudom.” Volt olyan, hogy egy évben kétszer mentem haza. Most is készülök, hogy hazamegyek, mert nálunk az újév nagyon nagy ünnep, olyan, mint a magyar karácsony. Ilyenkor a családhoz kell bújni. Meglepetés lesz anyukámnak: nem tudja, hogy hazamegyek. Megvan a repülőjegy, de anyukám nem tudja.

Hát nekem semmi gond nem volt a hosszabbítás, tartózkodás. Folyamatosan megkaptam. Amikor utána kértem az állampolgárságot, akkor magyar nyelven kellett vizsgázní. Az első vizsga nem sikerült, mert nem tudtam a magyar Himnuszt énekelni. Másodszor tudtam, de akkor nem kérdezték. Másodszor már sikerült a vizsga.

Azért döntöttem úgy, hogy kérem az állampolgárságot, mert már volt egy fiam, jól ment a munkám. Itt élek, nagyon sok célom van itt, szeretnék segíteni a magyaroknak, és ezért szeretném úgy érezni, hogy magyar vagyok. Jó, mondjuk soha nem leszek magyar, de ha már nem élek Vietnamban nap mint nap, itt élek és adományozok, ezért úgy akarok a szegények közé menni, hogy a lelkem érezze, hogy a magyar honfitársaimnak segítek. Nekem semmi gond nem volt a papírjaimmal, meg mindig volt munkám, mindig dolgoztam, sosem volt olyan, hogy munkanélküli lettem volna. Volt egy-két hónap, hogy nem volt munkám, de aztán rögtön találtam. Itt takarítok, ott takarítok, vagy tányérokat mosogatok. Én nem szégyellem az ilyen munkát, most is idejövök, ha van rendezvény, és ha a kollégám nem bírja, én is beszálok és szolgállok. Olyan is volt, hogy átöltöztem munkaruhába, vakoltam, mint a kollégám, nem különböztetem meg magam a dolgozóimtól. Ott is van munkásruhám, cipőm, minden. Átöltözöm és dolgozom. Én vidáman dolgozom. (...)

Jó, akkor megint visszatérve erre az állampolgárság dologra, hogy ott milyen papírok kellettek, meg hogy azokat hogy intéztem, születési könyvek, meg a többi. Szóval nagy szerencsém nekem az, hogy a fiam magyar, na. Magyar, mivel itt született. Utána kellett egy ilyen nyelvvizsga, az kellett. Mikor először mentem vizsgázni, a barátnőm elkísért, de megbuktam. Másodszor csendben mentem, egyedül. Beszélgetés volt, meg megkérdeztek egy pár dolgot. Kellett válaszolni, utána írni. Hát amit beszélek, úgy tudom leírni. Egyébként a magyar nyelv nagyon nehéz. Én magamtól tanulok, én nem jártam egy órát sem, nem volt pénzem iskolába járni. Hát az is egy vagyon. Minden este, mielőtt elalszom, tíz szót tanulok. Most is tanulok. Mert ha a szavakat nem tudja az ember, akkor nem tudja megmondani, mit akar. Most is, ha odafigyelek, megértem, amit beszélnek, és én is rendesen beszélek, de ha nem figyelek, akkor baj van. Volt olyan, hogy hazamentem három hónapra, visszajöttem, és mondtam a magyar barátnőmnek, hogy valahogy nem tudok most beszélni. Akkor megint egy kis idő kellett. A magyar nyelv nagyon nehéz. A világon a magyar nyelv az egyik legnehezebb. Beszélek egy kicsit angolul is, azt is magamtól tanultam, az sokkal könnyebb.

Amikor megkaptam az állampolgárságot, még aznap esküt is tettem, igen. Nagyon megengedő volt. Átvenni a magyar állampolgárságot, az nem egy mindennapi ünnep, az nagyon megengedő, izgultam. Korán fölkeltem, és tényleg, mondom, mától már magyar vagyok. Nagyon jó érzés, igen. De azért a vietnami állampolgárság is megmaradt nekem. Kettős állampolgár vagyok. Ha hazamegyek, mind a két útlevelet viszem magammal. Itt a határnál a magyar útlevelet mutatom be, Vietnámban meg a vietnami útlevelet. Hivatalos mind a kettő. (...)

Huszonhat éve itt élek, és szerintem itt most nagyon nehéz. Még nem láttam ilyen nehéznek, mint most, de reméljük, hogy most pont mélyponton vagyunk, és nemsokára kimászunk a vödörből. Adtam fel egy hirdetést, hogy munkásfelvétel van nálunk, de minden állás hamar betelt. Ha ma este hazamegyek, megint egy csomó e-mailt kapok, mert már eddig is rengeteget kaptam, sok önéletrajzot, nagyon jókat, megfelelőket is, és azokat továbbítottam egy másik nagykerhez: menjen, próbálja meg, hátha sikerül. Mindig mondom, tanítom őket: bátornak kell lenni, be kell menni. Nem azzal kezdeni, hogy na, mennyit kapok egy hónapra. Ha bemegy valahova állást kérni, először mutatkozzon be, mutassa meg, mit tud. De nem szabad rögtön megkérdezni, na, mennyit fizetnek. Be kell menni, hogy na, hadd mutassam meg magamat... Ha ott dolgozol fél hónapot, kiderül, hogy jó vagy nem. Ha nincs más, vállalj takarítást, takarítani mindenhol kell. Ha bemegegyek valahova, és bizonyítom, hogy tudok takarítani, akkor biztos, hogy kellek neki, biztos van állás. Ha jól dolgozik, mindenhol kell. Csak csodálkozom, hogy hogy lehet, hogy ilyen sok munkanélküli van. Nagyon sok. Én meg nem tudok megállni a munkától, annyi munkám van. Ugyanúgy dolgozom, mint amikor még nem voltam magyar állampolgár, ugyanolyan szorgalmasan. A gondolkodásom is ugyanolyan, az sem változik.

A férjemtől is azért váltam el. Nem sokáig maradtunk együtt. Nem azért váltunk el, mert nem szerettük egymást, imádom, ő az egyetlen igazi szerelem az életemben. Külön élünk 2003 óta, de csak 2006-ban váltunk el. Nem tudtunk elválni, mert a volt férjem nem volt

hajlandó, hat évig térden állva kért, hogy menjek vissza. Nagyon jó ember, én vagyok a rossz inkább. Utána azt mondta, ha mindenféleképpen el akarok válni, akkor megint vietnami felesége lesz. Úgy is lett, elvett egy vietnami hölgyet, aki szerintem nagyon jó volt, csendes, szerény, nem beszélt olyan sokat, mint én. De nem találtak igazán egymásra, utána tőle is elvált. Azt mondta a volt férjem, hogy ő egy Verát keresett, de nem azt talált... A Vera nevet még a szövőgyárban adták nekem, hogy könnyebben szólítsanak, és rajtam maradt. A vietnamiak is így szólítanak: Thao Vera. Az e-mailben is ez a nevem, mindenhol: Thao Vera, Thao Vera. A Thao is keresztnév, persze, azt jelenti, jó szív. Azért váltunk el, mert, mint mondtam, én nagyon sokat dolgozom, és ezt a volt férjem nem bírja. Nem engedte, hogy annyit dolgozzak, pedig nemcsak magamnak kellett, hogy legyen, hanem nekem kellett segíteni az otthoniakat is. És a lelkem nem engedhette meg, hogy a férjem pénzét küldjem anyukámnak, ezt nem engedhettem. A magyarokban azért van egy ilyen, hogy akár szegény, akár gazdag, hétvégén legyen hétvége. Neki pihenni kell. De nekünk nem, nekünk akkor is dolgozni kell. Hát ezért elváltam, és nagyon rendszeren megbeszéltük egymással. Az anyósom is nagyon segített, mert azt mondta, hogy amikor még nem váltunk el, akkor a menyé voltam, most meg, hogy elváltam, a lánya vagyok. Nagyon szoros a kapcsolatunk. Mindenben segített nekem. Reggel én vittem a kisfiamat iskolába, délután ő hozta haza. Addig meg én piacoztam. Hat évig az iskola mellett én vittem kosárlabdázni... nagyon jól kosárlabdázott, ilyen válogatott csapatban volt. Volt olyan, hogy tizenöt évesen az ő csapata volt a harmadik az országban. Rengeteg élményt kapott, rengeteget. Sokat dolgoztam a piacon, hazamentem, etettem a gyereket, volt olyan, hogy tíz órakor még munkásruhában voltam. Most már egyetemen van, de én minden reggel megyek, főzök neki rizslevest vietnami szokás szerint, mert ha hideg van kint, akkor jó, ha meleg a gyomor, akkor nem lehet betegséget kapni. A barátnője nagyon felnéz rám, hogy mennyire gondoskodom a fiamról. Ja, meg türelmes vagyok a gyerekekhez, nagyon türelmes. A sok vágyam közül az egyik, hogy szeretnék magánóvodát nyitni. A gyerekekbe kell befektetni, a gyerekkorba. Nem tudom, érti-e, hogy gondolom. Nem szeretném, ha félreértene... Ez olyan, mint a bambusz, amikor fiatal, hajlik, és ha ki akarom egyenesíteni, azt fiatal korban kell csinálni. De mikor már kemény a bambusz, és így csinálók, akkor török. A gyerekeknél is úgy kell: finoman, még gyerekkorban, amikor hajlik.

'93-ban idehoztam az egyik húgomat, hogy anyukámnak könnyebb legyen. Úgy neveltem a húgomat, mint a saját gyerekeket. Hat évvel fiatalabb nálam, a legkisebb a családban. Még csak hatéves volt, amikor apukám meghalt. Vietnami férfihoz ment feleségül, két gyereke van, boldogan élnek Magyarországon. A férje itt volt egyetemista. Ők még nem magyar állampolgárok, letelepedési engedélyük van.

'93–95 között könnyebb volt, szerintem. Nem volt ilyen nehéz. Nem tudom, mi a baj, de nagyon sok külföldinek nincsen papírja. Nem engedik meg, megszorították a hatóságok. Talán mert már lassan több külföldi van, mint magyar. Mert a magyarok nem szülnek. Ezért van a megszorítás? Nem tudom. Pedig az ügyintézők mindenhol nagyon aranyosak. Tényleg. Nincs panaszom sehol. Szeretem is dicsérni a XVI. kerület vezetőségét, annyira segítenek nekem. A polgármester úr, Kovács Péter nagyon kedves, barátságos,

úgy fogad minket, mint a haverját. Most új rendőrkapitány van, őt még nem ismerem, de a régi, a Tóth Ferenc, az is olyan, mint egy haver. A XVI. kerület, meg a vietnami főváros, Hanoi egyik kerülete, Tayho, azok most testvérvárosok. Ennyire jó kapcsolatunk van. A polgármester úr már volt Vietnamban, és a legtöbb vietnami a XVI. kerületben lakik. Van egy vietnami mondás: ott száll le a madár, ahol jó a föld. Hát nekünk ebben a kerületben nagyon jó a föld. Persze mindenhol, minden népben van egy-két ember, aki nem jó szemmel nézi a külföldieket, de ezt nem lehet megtiltani. A legtöbb ember itt nagyon jó.

Lejegyezte Göncz Borbála